

Fr. R. Krentzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

2020

Üksik number 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisel aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:

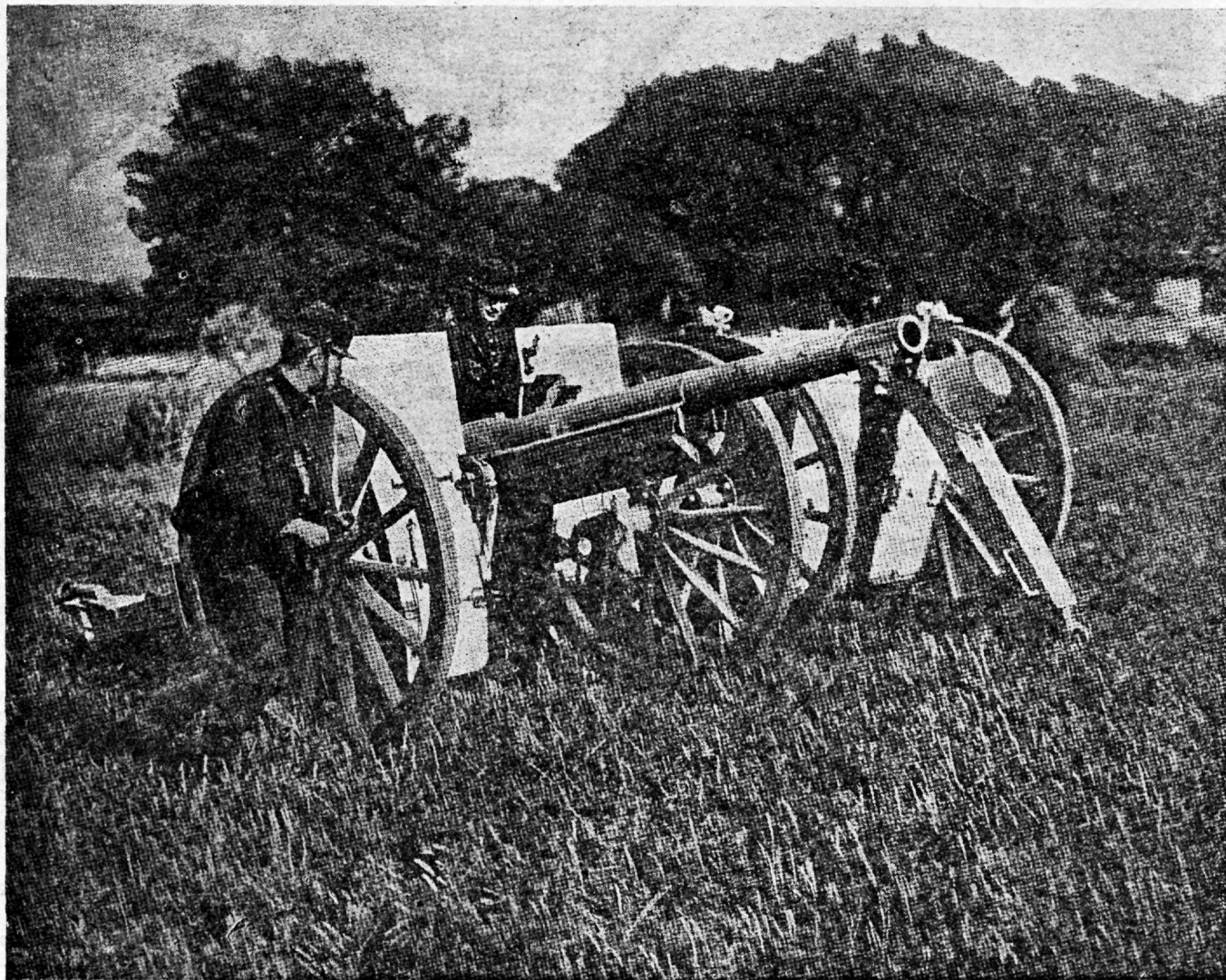
Tallinnas, Harju ja Riikliku uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Leaduse“ raamatukaupluses. Telefon № 740.

„Meie Mats“ nimi ja selle nimega ühtinud näopilt on ametlikult registreeritud ja kinnitatud, 12. detsembril 1914. a № 34191 all.
Järeletegemise eest hoiatatakse.

Nr. 27.

Laupäeval, 21. (6. märtsil) weebruaril 1915.

Nr. 27.

Prantsuse suurtükid lastewalmis.

1865—1915

Eduard Wilde,

Cesti tähtsam jutukirjanik, sündis 21. veebruaril 1865 Tallinna ligidal Keilas, õppis selleaegses Tallinna kreiskoolis, harjutas juba koolipingil end kirjandusliste katsete tegemises ning asus nooremalt kui keegi teine Cesti kirjanik kirjapõllul töösse. Kõigepeite ajalehes „Wirulases“ juba 1883. a., järgneval aastal sai ta juba toimetuseliikmeks, avaldas hulga vähemaid lookefi ning kirjutas ühes toimetaja J. Särwega pikema jutu „Ballimäe neitsi“. Järgnevatel aastatel kaswas niihästi Wilde tööde kogus, kui ta nende kiipsus jõudsalt. Ta avaldas mitmetes ajalehtedes ning ka eriraamatutes terve rea jutustusi, nii pikemaid kui lühemaid. Mjuti oli ta ka ajakirjanikuna tegew: „Postimehe“ juures 1888. a. (tegelise toimetajana), pärast jälle 1894. hiljem „Cesti Postimehe“, „Teataja“ ning „Ludiste“ toimetustes. Kaugelt suurema osa oma tööduft tarwitas ta aga juttude kirjutamises, milles aegapidi ikka enam iseseiswamaks ja osawamaks sai, nii et otse meie rahwa oludest mitmed väga huwitawad, mõjulad ja wäwerriffad kujutusel suutis luua, nagu „Sinda aktiivad“, „Kälmale maale“, „Maatra sõda“ ja „Prohwet Maltswet“.

Wiimastel aastatel on Wilde ka paar näidendit kirjutanud: „Ladamata ime“ ja „Pisuhänd“, ning nendega rohket ainet awaldanud.

1890 a. ümber elas Wilde mõned aastad wäljamaal ja kirjutas siis ka Saksa keeles juttusi ning kirjeldusi. 1905. a. saadik wiibib ta ikka wäljamaal, enamaste Daanis.

Wilde tööde tähtsust kujutada ei ole siin mahti; neid tuntakse muidugi küllalt.

Ki-ta-pu.

Bl. Woinow.

3.

(1. Järg.)

Üksinda jäädes pööras Rogalski selle risttee poole tagasi, kus mõne aja eest Saksa automobil seisis, ja heitis, teraselt ümberringi waadates, maha. Oli juba päris pime, ja ükski latern ei walgustanud elanikudest maha jäetud linna, ainult segast müdinat oli naabruse uulitsatelt kuulda: tord kostis raskete rataste logisemine äratallatud lume peal, sealtsamast kõlisesid halwaste kinni pandud suurtilki ahelad, hirnufid wäsinud hobused oma harilikku sõjatööd täites.

Iga minutiga kõwenesid need helid ja muutusid selgemaks; wahel kostsid nende sekka lühedad saksakeelsed käsu sõnad ja ikka sagedamaks ja sagedamaks läks motorratate pörin.

Oli selge, et Saksa wäeosad järkjärgult linna tungisid ja wõrraste katuste alla öömajale tõttasid, kus magamise asemel seniste pärisperemeeste järel weel ära jahtuda polnud jõudnud.

Smelik tundmus wõttis Rogalski üle wõimust. Ta kuulatas neid heli ja tundis metsikute, wihaste inimeste wastupanemata lähinemist, kuid ta südames polnud põrmugi kartust, ja ta ei kahelnud sugugi, et kui ta nende küüsi satuks, siis temaga just niisama talitatakse, nagu seda põseft haawatud krasseja Saksa kindral tahtis, aga sellegipärast ei tundnud

ta kõige vähematti ärewust. Otse selle wastu oli tal mõnus ja lõbus tunda, et tema, Rogalski, niid üksinda, päris üksinda sakslaste poolt ära wõetud linna on jäänud, wäljarwatud wast eht ainult keldris istuw Kirilõga. Ja mitte sellepärast polnud ta siia jäänud, et tal wõimalust ei olnud linnast wälja pääseda; waid lihtsalt, sellepärast, et ta nõnda tahtnud oli.

Mõnus ja lõbus oli teada, et kõik need wäsinud, piinatud, elajaks muutunud inimesed endid selles linnas wõõrana tunnawad, uulitsaid ega seisukohti ei tunne, waid ainult umbkaudu, kuhu juhtub, edasi rühiwad, kuna temal, Rogalskil, siin kõik kahe wärawaga õued, kõik rikaste majade plaanid, kõik urkad ja salakäigud, pööningud ja keldrid karwapealt tuntud on, isegi niisugused kohad, milledest wiisakas seltskonnas harilikult ei kõnelda.

Ja selle laialdase, puhta elukutselise tutwuse tõttu tundis Rogalski enese praegu igasugusest hädaohust wäljas olewad, ja see, et tal hädaohulik, tõsine töö ees seisab, mida ta kõigist talistustest hoolimata lõpuni on töötanud wia, täitis teda ärewa rõõmuga, sihulise rõõmuga nagu küttil, kui ta hirmjale kiffjale metsloomale lähineb.

„Siin ta ongi, mis mul tarwis oli!“ ütles Rogalski isenele, maast illes tõustes, ja tõstis midagi tumedat üsna filmade lähedale.

„No jah! See on tema kõrgeausufe taskurätik, millesse ta oma Saksa isamaa eest walatud sakliku werd korjas.“

Ta krimputas põlastawalt nägu ja pistis rätiku taskusse.

Siis kargas ta kergelt ja wabalt üle kõrge aia ühte juurde rohuaeda ja sammus sealt tiireste edasi.

Sõjahaawatud Riia Punase-risti hospitalis.

Friedrich Politur (X), Saapfalu kr. 20. sept. S. lahingus haawatud ja nüüd ühe jalaga. Haawatute seas on ka üks jaapanlane.

Paari kuu eest oli ta suure ja keerulise plaani välja mõelnud, mida siin L-is toime tahtis panna. Onnestamise puhul oleks see plaan temale võimaluse andnud oma seniist elukutselt lõpult maha jätta ja illejäänud elupäevi, kuigi võõra passi peal, kuid täielikus külluses ja lugupidamises mööda saata. See plaan aga läts äkilise sõja alguse tagajärjel luhta, sest rahasummad, mille peale Rogalski plaan sihtis, asendati sõja pärast hoopis teise kohta. See luhtamine vihastas Rogalskit sedavõrd, et ta oma hariliku külmavere kaotas, iseenesest enam ei hoolinud, näruse, rumala warguse südameäiega ette wõttis ja — kinni nabiti. See wiimane ettevõtte oli nii labane ja tühine, et kellegil meelde ei tulnud selles wiletjas, pealtnäha „algajas“ wargas kuulsat rahwuswahelist õnnekütti otsida.

Kergelt ja wabalt, nagu kala wees, sammus ta ajaft läbi, kargas kolmes kohas üle madalate, jäätanud aedade ja jäi wiimaks ühe kinniste luukidega maja ees peatama. Imelik ärewus tuikas ta rinnus, kui ta esimese ukse lahti tegi ja pimedusesse astus. See peal maha jäetud kaupluseft targu kaaja wõetud elektrilaternat põlema pigistades tungis ta järgmisesse suurde ruumi.

„Hahaha! Kurat wõtaks! Waat', see on alles tükk! Mis oleksid küll L. jalapolitsei ametnikud öelnud, kui eila õhtul keegi neile tähendanud oleks, et Rogalski täna neile wõõru-sele tuleb?“

Ja rõõmu pärast hakkas ta tasakesi oma armsamat „kita-pu“ wiifi ümifema.

See oli L. jalapolitsei kuulus muuseum, milles rikkalik kogu kõiksugu kuritöö riistu välja pandud oli. Siin olid noad ja raudkindad ja mitmet siftemi pšueodad, kapid, laternad, rewolwrid, tangid ja lõpmata hull kõiksugu muukraudu.

Kõik see oli elus, tegewuses olnud kraam, millest furnud eeskujude ja mudelitega midagi ühist polnud. Paljude peal nendest olid werejäljed ja paljud nendest olid „asjaliste tõendustena“ kuulsate protsesside puhul kohtulaual seisnud.

Kõige selle wastu, mis werrega ühenduses seisis, tundis Rogalski loomusunnilist jälkust; ta põlgas kõiki neid tooreid, tahumata inimesefarnaseid olewust, kes arenemata mõistuse tagajärjel ilusaid ja pehmeid teesi rikkaks saamiseks ei osanud otsida, mis kehalikku walu ei sünnita. Jätk oli tal mõelda, et asjatundmatad inimesed ta teda, Rogalskit, ihtehuupi nende alatute selka loewad, kes ilma toore wägi-wallata läbi ei saa. Tema elukutseks oli wargus, wereta, puhast, terawmõtteliselt kawatsetud ja hiilgawalt läbi wiidud wargus. Wihawaenlast surmata, sellest sai ta weel aru, kuid rikkaks saamise otstarbel surmariista kätte wõtta . . . Seda wõiwad ainult arenemata, kõige alamal astmel seiswad inimesefarnased elusad teha.

Ja nüüd, kus Rogalski „asja pärast“ oli sunnitud siia tapariistade ja inimesehäwitamise abinõude hirmsasse muuseumi astuma, kus seinte pealt temale teraw teras, peenikesed nõelad, kõiksugu pirtfid ja m. j. filma paifid, suutis ta ainult suure waewaga jälkusetunnet alla rõhuda, ja kehitas põlastawalt õlast.

Siis pööras ta walgusejoa selle seina peale, kus kõiksugu muukraud lugemata hulgal uhkelbasid, ja tema filmades löid tulised leegid kiirgama.

Nagu maalikunstnik erafotografiselt peenelt maalitud pilti filmisef, nii waatas ta nüüd neid waraste anderikkuse sünnitust, ja iga wähem kui kriips oli tal siin arusaadaw, meeldiw, kodune.

Silmi üle terve seina kää lastes walis ta omale peenikeselt wäljatöötatud ja kerge muukraudade kimbu toreda nahkiimbriku sees ja pistis taskusse. Waatas weel korrats kõrwi nugaadega kaetud seina peale ja astus toast wälja.

Kui ta kojast läbi sammus ja enne wälja minemist weel kord ettewaatlisult kuulatas — kostis ta kõrwi tasane hädakõnnumine.

„Dhool“ hüüdis ta rõõmsalt, „waat, see ongi see kõige tarwilikum praegusel filmapilgul.“ Ja kiirelt tungis ta sinna ruumi, kust need imelikud, kurtwad hääled kostsid.

„Hip-hip! Minu noorepõlwe sõbrad! Mu kõigewihase-mad mehe-ega waenlased ja rahuliku raugapõlwe trööstijad! Urge nuke! Ma olen teiega!“

Rogalski awas ühe usteft ja pimeduses leegitsetid tema ees tulifilmad. Need olid nende hirmsate loomade filmad, keda harilikus elus politseikoerteks kutsutakse. Kui mituküm-mend korda ei olnud nad Rogalski enese jälgedel olnud! Aga nüüd olid need salapolitseinikudeft maha jäetud koerad tema kõrwa oma harilikku tähenduse kaotanud. Ta pistis julgelt oma kää läbi tiitfa uksepraod ja wõttis ühel nendest kaelarihmast kinni.

„Lci! Voila!“

Ja, uft uueste kinni liikates, astus ta uulitsale, politsei-koer peene, lühikse nõõri otjas käelõrwal.

„Aga nüüd, minu kallis, unusta mu elukutse, kui seda oma alatu kärsaga tunnend, ja kujuta omale filmapilguks ette, et ma — L. salapolitsei üllem olen! Eks ju?“

Ta wiis koera selle risttee peal, kus õhtul Saksia auto-mobil seifatanud, ja tõmbas taskust werise rätiku wälja.

„Säh, nuusuta, tuwike? Mis? Saiseb halvaste? Pole wiga, kullake! See on — Saksia kindrali hais, kellega mul wäiksed arwed diendamata jäid. Aga sina ära ennast nii ülles ärita, tuwike! Pole sellest midagi, et ta kindral on, kaelakõhtlikku on tema teguwiihis rohkem, kui meister Kir-lõga omas.“

Koer nuusutas ahnelt rätikut, wingus siis tasakesi, ja kippus, nina maas hoides, ägedalt edasi.

„Eh bien!“ otjastas Rogalski ja hakkas tema järele li-kuma, tasakesi oma armsamat „Ki-ta-pu“ wiisi wilistades.

4.

Dõ algusel olid toreda palee ees seiswat kaks tunnimeest ühe koera teguwiihist suureste jahmatanud, kellel nähtawaste tõsine nõu oli paleesse sisse tormata.

See koer ilmus päris ootamata ja tormas korrapealt laia trepi astmeid mööda üllesse, ilma et ta tunnimeeste seal-olemist kõigewähematti oleks hoolinud. Wähe weel sellest, kui üks temal teed piisilae abil kinni püüdis panna, waatas ta temale warjamata arusaamatusega otja ja urises paha-felt, kalgilt.

„Näh, paganat!“ mõtles soldat, kellel õigust ei olnud kuuldawalt oma mõtteid awalbada, „tungib niijuguse näoga, otsekui oleks teine siin palees siindinud ja ülles kaswanud.“ Nõnda mõteldes tõstis ta oma suure saapaga jala ülles ja wirutas selle naelutatud kontfaga neljajalgsele külje pihta.

Neljajalgne hulgas — rohkem meelepahas kui kehalku walu pärast, ja kargas, filmadega korrats wihajast walgata-des, soldati kulla pealt kinni.

Ei wõinud kahtlust olla, see koer oli marutõbine. Teine tunnimees lõi tal tikku keskelt läbi ja wirutas ta sel kombel sekkimehe turjalt maha uulitsale. Siis läks tunnimeeste elu jälle endistes roobastes edasi ja enam ei seganud neid keski kuni wahetufeni.

Selgamaal filmapilgul, kui külma terase läbi surmawalt läbi raiutud loom surmaeelse urisemisega wastu maad prant-fatas — kargas silda kümme trepist eemal üks tume fogu üle kõrge aia, ja keegi hingas kergendatult.

„Ma olen õigel teel, wõi ma ei taha Rogalski olla!“

Siis sammus see tume fogu ettewaatlisult aia äärt mööda edasi ja lahines paleele.

„See algus on pool wõitu!“ mõtles Rogalski, alumise korra walgustamata afendest mööda minnes, „aga et algus hea on, selles ei tahtle ma praegu mitte põrmugi, sest et ma adwokat Lourie palee sarnase elumaja plaani sugugi halwem ei tunne, kui see, kes teda ehitas. Tema iseloomulikuks ise-

äralduseks on teise korra suwe-werandast pööningule wiit raudtrepp. See on juba kaunis hea!“

(Särgneb.)

Cesti sõjameeste kirjad.

I.

Petrograd, 4. meebuaril 1915.

Kallis Sõber! Olen haawatud paremast käest esimehe püha hommitul umbes päewa tõusu ajal K. küla all. Praegu olen Petrogradis latfaretis. Et käsi juba para-nemas on, siis wõtsin õige nduks natuke oma elust kirjutada.

See oli 11. detj., kui meie esimeest lahingust L. linnas ühes külas puhtusel olime, W. linnast umbes 33 wersta. Seal toodi meie kätt hommitul teele minna, aga ei tea kuhu poole. Hommitul tõusime kell 6 ülles, anti süüa, ja hakkasime teele minema; wõtsime õige sihi üle põldude ja raudtee S. külasse. Umbes ketsööl jõudime sinna, nõnda olime umbes 40 wersta ära läinud. Seal puhkasime hom-mituni, sest et wõimata edasi minna oli: kõi olid wäga wäsinud halvast teest. Hommitu 13 detj. läksime 10 wersta A. külasse, sinna oli meie woor jõudnud. Seal sõime ja hakkasime edasi minema. Juba jõudis õhtu kätte, meie aga läksime itka edasi, ja ei teadnud kuhu. Wida rohkem me edasi läksime, seda kuuldawamaks tulid paugud. Seal anti meile wiimaks kätt maha heita, et meid näha ei oleks, ja maatuulajad saadeti järele watama, kas waenlane ligidalt peale ei tule. Mõne tunni pärast tulid nad tagasi ja tea-tasid, et meie mehed metsas seijawad. Siis hakkasime ka meie edasi minema, teel tuli üle wäikse jõe minna, seal kullufin ma jõe, sest silda peal ei olnud, waid laudadest purre ainult, jain märjaks ja jain teistest maha. Ei jäänud muud nõu üle, kui läksin lähemasse külasse ennast kuwa-tama, mis umbes werst maad kaugel oli.

Seal kuwatasin enda riided kuwaks ja läksin teistele järele, jõudsin umbes lõuna aegu järgi, teised seifid metsas ja tegid omale koo-paid warjaks, sest wihma jadas sel korral. Mina läksin oma roodna juurde teadustama, et ilmunud olen. Seal ütles roodna, et minul patt on olnud, aga et mind õõsel seal ei olnud, oli tema minu pati tagasi woori peale saat-nud. Mina palusin luba patile järele minna, ja ta lubas. Woor seifis A. külas, umbes 8 wersta kaugel. Tegin siis omale koopta walmis ja läksin pati järele. Jõudsin umbes ketsööl A. külasse, aga et pime oli, ei leidnud oma polgu woori üllesse, heitsin sellepärast õige natukene puhkama ühte sealauta, sest kahel ööl ei olnud juba maganud. Hommitul tõusim ülles, jõin natuke, mis mul oli, otjisin küla läbi ja ei leidnud woori ülles. Juhtumisi jain ühe oma diwiihi sol-datiga kottu, kes teadis, et meie polgu woor siit kilaft ära on läinud. Nüüd ei jäänud muud nõu üle, kui pöörasin ilma pakita metsa tagasi, aga meie bataljon oli ära läinud tule ette ja ma mina hakkasin teistele järgi minema, aga oli wõimata ja ei teadnud ka, kus kohal meie bataljon seifis. Läksin juba nii ligidale, et kuulid lendasid üle pea wiu ja wiu. Heitsin pikali maha mõtlema, mis teha: kas tagasi wõi edasi? Pärast aga mõtlesin, et mis sõjamees mina olen, kui juba kardan, kus weel ühtegi satslast elujast pole näinud. Nõnda mõteldes lõhtes minuft eemal, umbes jammu 20, Saksia sumadan, oli wiift haju ninasse saanud, et mina seal pikali maas olin, wõi lasi muudu hea juhtu-mise peale, sest tema on niijugune mees, see Saksia Willu itka, et kui poolata kaks näit. katusel jooksib, siis arwab selle meele maatuulaja olewat, ja hakkab sinna peale lastma, nii kaua, kui temale pihta saab, minupärast kas terve küla ära põletab ja mitu wagunitait jummadaniid ära raistab! Rauemaks enam ma sinna ei wõinud jääda, ronisin siis kätukile edasi ja jõudsin ühe koopta juure, seal oli meie diwiihi batari telefoni jaam, kuid ka nemand ei teadnud pa-remat, kus meie bataljon seijab. Sealt natuke maad eemal jattufin ühe teise polgu koobastesse, sinna jain 4 wõi 5 päewaks. Mendega ühes pidasime igal õõsel oma lahingut,

Gustaw Laanmann,
Närwast. 20. aug. haaw.
Uueste sõjawäljal

Artur Niksmann,
Närwast. 20. aug. haaw.
Waereenistusest wabast.

Woldemar Saks,
Kolgast. 9. nov. haawat.
Uueste sõjawäljal.

Hindrek Wann,
Torgu w. Saarem. 11. des.
sõrap. pahem. jal. haaw

Aleks. Lips,
Falknast, haawat. käest,
jalad külmunud.

August Tomberg,
wan. alamob. Peast haaw.
Wahwuse eest Georgi rist.

Johannes Wirter,
R. all pahem. käest haaw.

Reinhold Karol,
Tartust. 12. nov. kuulipild.
kuulist haawatud.

Wold. Feldmander,
Paide kr. sõjawäljal.
Teated puuduwad.

Madis Lustuba,
Wanamõisa w. Põruta-
tud, uueste sõjawäljal.

sest jaksid peale tungida, aga see ei läinud neil korda: iga kord löime neid hirmsa tulega tagasi. Peale selle wahetati see polk juht meie polgu esimese ja teise bataljoniga, ja nõnda sain oma polgu jälle kätte. Meie polk oli wahelpeal mitu head lahingut jaksidestega pidanud, kus juures jaksidest kaotus poole suurem oli, sest nad tunginud toledaste ja hirmus tihedalt peale, ja meie meestel oli sellepärast hea neid naitida. See oli juht jöulu reede õhtul, kui meie kaitsewaawides istusime ja rääkisime omast elust, aga ühelgi ei tulnud meelde, et homme jõulu laupäew on, kuigi ilm wäljas selle laabiline oli: sadas peenikest lund wäheste tuisuga. Sõ lüks päris rahulikult mööda. Jöulu laupäewal tduisid tuul ja lumetadu lüks suuremaks. Öhtuks oli päris tenaste juba lund. Hakkas juba pimebaks minema, kui ühe korraga tuleb üks Saksa soldat walge lipuga meie poole, annab ühe kirja meie roodnale ja läheb tagasi. Roodna saab kahtlaseks ja küsib meilt, mis see peab tähendama. Loeb kohe kirja läbi ja seal ei olnud muud kui jöowiti head pähi. Peale selle kui soldat ära oli läinud, hakkas Saksa Willu peale dnnesoowi meile nüüd ka kingitusi wälja jagama. Meie ei olnud ka laisad poisid, wõtsime kõige parema meelega wastu, kuigi mõned dum-dummid selka tulid, ja saatime omalt poolt ka kõige paremat tänu wastu, nii et mõnigi sada omale ilusa purpurikirju mälestuse jai. Nõnda kestis see kingituste wälja jagamine kuni päewatdu suni, siis jäi päris waitkaks, ainult elawat liitumist oli nende seas näha, wist kandiswad tänatuid haawatuid ja surnuid koopast wälja. Meie poolt said ainult mõned harwa surma, kergelt haawatuid oli muidugi rohkem. Öhtul, kui Saksa poisid kingitusi wälja jagasid, ei tulnud meil meelbegi oma kapsajupi järele minna, waid leppisime ainult Saksa poiste dum-dummidega.

Sain aga waewalt koopast wälja ja mõni samm metsa poole jooksta, kui korraga tunnen, et parem käsi tuimaks löi, waatafin: käest jooksis veri. Nüüd aimasin, et Saksa junker kuuli kesse lastnud oli. Nõnda sain siis, wana sõber, mina haawatud. Sellega lõpetan oma kirja ja terwitän kõiki tuttawaid ja sugulasi toodumaal.

Petrogradis 199. latjaretis.

R. Freiberg.

II.

Sõjawäljal 4. jaan. 1915.

Armas sugulane! Sain Sinu kirja juba nädala eest kätte, aga minul ei olnud võimalik Sulle enne wastata. Sinu kiri oli kaua aega tee peal olnud, enne kui ma ta kätte sain. Sa küsib, mitu korda olen mina lahingus olnud? Seda, kallid sugulane, ei tea mina Sulle mitte wastata. Mina olen seal kuudelaupa olnud ühtejärke, aga, Jumal tänatud, olen alles terwise juures. Nüüd saab juba kuu täis, kui enam pole seal olnud, küll aga selle ligidal. Suurtükkipaugud kostawad igapäew kõrwu juba 5 kuud, ja arwan, et nad weel kaua kestma saawad. See sõda pole mitte nõnda kui Jaapani sõda oli, siin ei puhata mitte ühte päewagi. 4½ kuud olime ühtejärke tegewuses, nüüd antakse natufene aega, seifame referwis, ja walmistame ette, et, kui käst tuleb, siis ette wõime astuda, ja see käst on meil igapäew oodata. Ja kui meie gaardiwägi ette läheb, siis lööb ta ka tõeste waenlast, seda oleme meie igas lahingus näinud. Kui teieid wõitu ei saa, siis saadetakse meid ette, ja meie oleme ikka waenlase paari päewaga taganema löönud. Sina küsib, kui kaua wõib see sõda weel kesta? Selle peale on raske wastata, sest jaksid lane on alles wiks pois, aga mina arwan, et tema jõud ka warsti raugema hakkab. Austria oleme juba puruks teinud ja jaksidestega teeme seda ka warsti.

Jumalaga . . .

Prüidit.

Johannes Koster,
Sauelt, Tallinna tr. Prae-
gu sõjaväesjal. s.

Anton Reinhardt,
Rõnnust. Austria sõjawi-
khwititusest haigeks jään.

L. Laast,
wabat. Rukweref. Praegu
Moskwa haigemajas.

Julius Altosar,
Tallinnast. Raskesti põ-
rutatud.

Gustaw Piir,
Petrogr. kub. 6 luuks pa-
randusel.

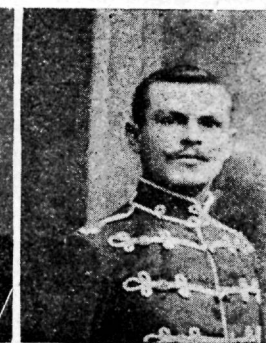
Aleksander Keiw,
Tallinnast. Haawatud veast
tergeste.

Oskar Rosenberg,
Tall. haam. Georgi risti
saamiseks ette pandud.

Martin Siim,
wabat. Siirgawere w. 12.
now. h. Lähed uueste sõjw.

Alfred Lundu,
Tallinnast, tagawaraw.
Teadmata tabunud.

Willem Aberg,
Kolgast. W. all sbrapnelli
kõlluga seltsast haawatud.

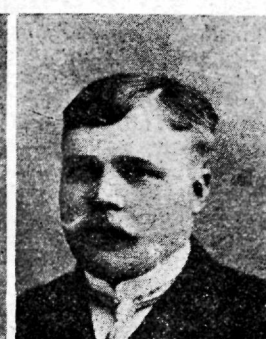
Toomas Koots,
Tallinnast. 4. okt. haawat.
Lähed uueste sõjaväesjale.

Friedrich Positur,
Haapsalu tr. 20. sept. haa-
watud. Jalg alt ära.

Anton Karu,
Tallinna tr. Sakslaste kät-
te wangi sattunud.

Jaan Meresmah,
2. sept. Austrias pahem.
käest haawatud.

Johannes Wan,
Tallinnast. Saksamaal
wangs.

Hans Saamon,
helmelt. Sbrapnelli kõi-
ga pahem. käest haawat.

Paul Janow,
Tallinnast. 10. now. haa-
watud. Uueste sõjaväesjal.

Jaan Pill,
Tallinnast. Nowembrikuul
R. all haawatud.

Aleks. Grosendal,
püritabitiit. Tartust. haa-
watud 1. now.

Karl Tefel,
Kaiwera kth. 17. now. L.
all pahem. käest haam.

Jakob Mägi,
Eivimsaalt. Klein-Wittem-
bergis wargis.

Kirill Kartoshow,
Narwa Idesuust. 6. nov.
pah. kuest ja küljesi haam.

Aleksander Märts,
Sangastelt. 13. aug. abin-
gus teadmata kadunud.

Johannes Nõmm,
Tartu kr. 9. detf. W. all
pahem. kuest haawatud.

Martin Kure,
17. aug. selsaft haawatu
lueste sõjawäljal.

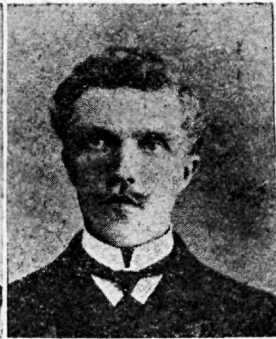
Johannes Kõöp,
Tall. wabat. haigule pä-
rast sõjaw. lahunud.

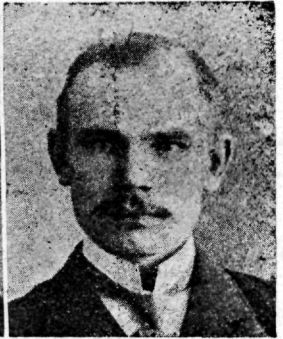
Peeter Koots,
Tallinnst. 9. detf. W. all
langenud.

Rudolf Leinberg,
Tallinnast. 1. detf. Austra-
wangi sattunud.

Rudolf Dunkel,
Kellast. W. all pdtwest
haawatud.

Nikolai Päew,
Wäeteentstuses furnud.

A. Jürgenson,
toolidper. Lustivereft. 9.
detf. haawatud.

Aleksander Wares,
Riast. Wan. alamohw.
Wahwuse eest Georgi rist.

Johannes Ellmann,
Riena w. 10. nov. haam
Georgi risti saam. ette van.

Gustaw Tüürmann,
Rõnnust. Kuest ja jalast
haawatud P. all.

Ed. J. Eisler,
Karuia w. 2. okt. W. all
pahemast kuest haawatud.

Jakob Baldhof,
Narwast. 8. detf. mdlemist
jalast haawatud.

Hans Traublum,
Riina-Rohatust. 1. nov. R.
all pahem. kuest haawat.

Sofroni Hännlane,
Wõru kr. Saksamaal wan-
gis.

Priidik Aru,
Siiumaalt. L. all pahem.
kuest haawatud.

Hendrik Al,
wabast. Kilingi w. Pärnu kr.
4. nov. jalast haawatud.

Poolamaal talvel. Hundid.

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(26. järg).

Ülesande kõige raskema osa, läbirääkimised Pine-doga, wõttis Massilli oma peale. Felicel ei olnud muud midagi teha, kui oodata ja waadata, kas see teatud kindluse aken lahti tehtakse. Oli lugu nii, siis pidi ta, ilma Massillit ootamata, kohe Palermosse tagasi ruttama, asjast seal teatama. Läks aga kõik hästi libedaste ja pääses Massilli waremalt linnast tulema, siis oli tal Felicega kokku räägitud, kus ta temaga kokku pidi saama, kas Mesfinas enes wõi maanteel

„Nii siis kahe tunni pärast!“ hüüdis Massilli temale weel lahkudes, ja Felice wastas niisama tõsiselt ja wõidukindlalt:

„Kahe tunni pärast.“

See pidi tähendama, et nad kahe tunni pärast maanteel jälle kokku pidid saama. Teatud tingimistel aga wõisid nendest kahest tunnist ka kaks aastat saada ja maantee asemel wõisid nad alles tapalawal iiksteisega kokku saada. Aga selle peale ei mõtelnud kumbki nendest sel filmapilgul.

„Seifa!“ miiristas wärawawaht Massillile wastu, kui see mööda sõita tahtis.

Massilli peatas hoost, ilma et maha oleks astunud.

„Ruhu?“ päriti tema käest.

„Leone d'Oro wõõrastemajasse,“ wastas ta.

„Kes te olete?“

„Minu nimi on Giovanni Nutazzi ja olen wiinakaupleja Caltanissetast. Tahate weel rohkem teada?“

„Mis on teil Mesfinas tegemist?“

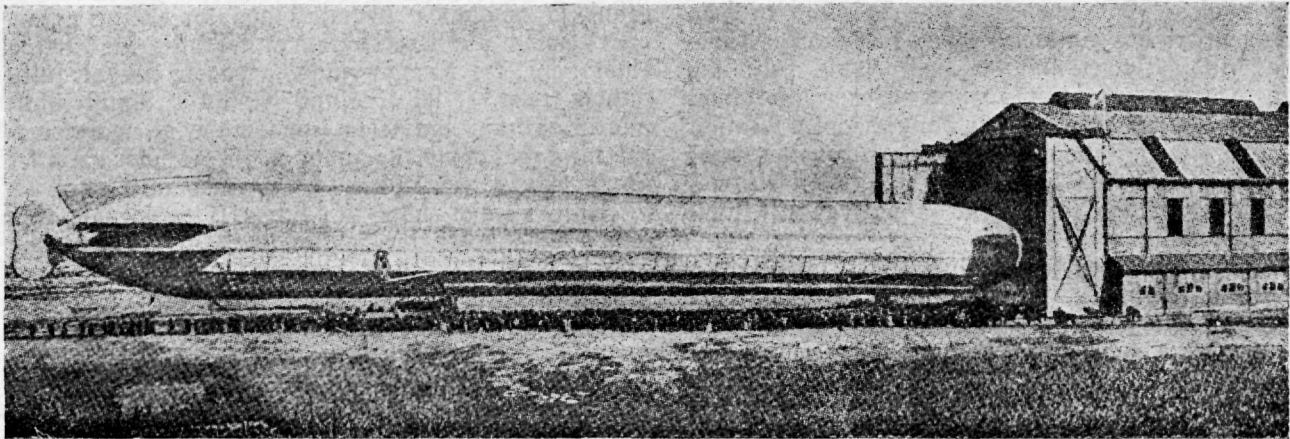
„Wiina ära saata.“

„Ruhu?“

„Marseillesse.“

„On teil tunnistused korras?“

Massilli siunas tasakesi, nagu endamisi, selle tülitamise ja pärimise üle, tõmbas aga siis ometi oma paberid välja ja ulatas need hobuse seljast soldati kätte.

Zeppelin tuuakse kuurist välja.

Soldat wõttis paberid ja andis need, ilma et fiske oleks waatanud, oma ülema kätte, kes nendega wärawa-laterna alla astus ja seal luges.

„Palermost?“ küsis korporal. „Teie tulete Palermost?“

„Mispärast siis mitte, herra leitnant?“ wastas Massilli wabalt ja lihtsalt. „Palermo on meie kõige lähem sadam. Rahjuks ei jõudnud ma parajal ajal sinna ja tulin sellepärast siia.“

„On teil midagi kaasas, mis tollimaksu alla käib?“

„Kus pagan ka, kust peaksin ma seda wõtma? Otsige mind läbi. Mul ei ole midagi, kui ehk see tubakapakk —“

„Mis? Tubakas?“

„Ea ei ole tollimaksu väärt. Parem jätan ta siia, kui arwate, et tema pealt tolli peaksin maksma.“

Sellelega ulatas Massilli wäikse paki tubakat hobuse seljast alla. Korporal ahmis selle kohe kätte ja muigas juba. See oli tuntud kriike, mida Massilli siin tarwitas, et wärawawahtisi lahtemaks teha.

„Teie ei taha seda kaasa wõtta?“

„Enesestki mõista.“

„Kirjutage siis siia peale, et teda kaasa ei taha wõtta,“ wastas korporal juba märksa ladusamalt.

Massilli tundis seda kometimängu juba. Diguse pärast tuleks see tollimajasse ära anda, aga ka soldatitel läks tubakat tarwis, ja seda ei tehtud sellepärast ilmaski. See oli teadupärast wäike altkäemaks, mida soldatid wõtsid, ja Massilli oli kindel, et tubakas, niipea kui ta selja pöörab, soldatite püüdesse rändab.

„Läbi lasta!“ karjus ka korporal nüüd kohe ja ulatas Massillile tema paberid tagasi. Massilli kihutas hoost kiiremale sõidule ja ratsutas rõõmsalt linna.

„Kuld lõwi“ wõõrastemaja asus Marina uulitsal, mitte kaugel sadamast. Seefugune seisukoht oli täieste Massilli plaanide kohane, sest et kindlus siit tale kätte paistis ja ka sadamawärw kuigi kaugel

polnud. Kuigi ta täielikult kindel oli, et ettewõtte tal hästi õnnestab, tahtis ta fiski igatepidi ettewaatlik olla, et juhtuwa äparduse korral wõimalikult kiireste linnast välja pääseks.

Oma hobuse jättis ta wõõrastemaja hoowi sadulasse ja ise lasi ta endale toa anda, mille aken hoowi poole oli. Waewalt oli ta tuppa astunud ja oma kirjasti korraldama hakanud, kui keegi ukse peale koputas.

Kõigepealt kohtus ta. Kes wõis tema sinolekust teada? Siin, linnas, kus teda keski ei tundnud? Kohe aga waigistas ta ennast, arwates, et wõõrastemaja peremehel weel mõni küsimus ette panna on ja hüüdis: „fiske!“

Tema kõige suuremaks imestuseks astus see munk fiske, kellel sündimisemärk otša peal oli ja kellega nad eila õhtul seltsis kõrtsus olid olnud. Ta tundis ta paigapeal ära. Nagu wälk sähwatas tal mõte läbi, et ta äratuntud on ja et Felicel oma kahtlemistega õigus olnud.

„Teie siin?“ pööratas ta äwardawalt ja ühtlasi kätt wöö waelele püstoli järele sirutas. „Mis on teil siin soowida?“

Isääralikul kombel tõmbas munk ukse enese tagant kiirelt jälle finni, otsekui tahaks ta selle taga seisjaid warjata.

„Ma palun alandlikult wabandust, herra kapten,“ ütles munk pikkamisi ja luurawalt, sealjuures uuriwalt Massilli otša waadates.

„Kapten?“ wastas Massilli. „Mis kapten ma olen —“

Munk näitas teda nüüd kindlaste ära tundwat. Wälgukiire käänakuga liikas ta ukse jalaga jälle lahti. Tega kojas nähti soldatisti tulewat. Massilli ei näinud, kui palju neid oli, aga kiireste lähinewate samude järele otsustades pidi neid palju olema.

„Tema ta on!“ kuulis ta munka jälle ütlewat. „Wõtte ta wangi, leitnant!“

„Kes ainult ühe samm muulle lähineb, on surmalaps!“ karjus Massilli ja sihtis püstoliga kallaletun-

gijate poole. Poolpimedas arwas ta nüüd ka seda alamohwitseri ära tundwat, kellele ta wärawas tubakat andnud. Ja et just see tema poole tuli, siis laskis ta. Mees prantjatas maha. Peaaegu selsamal filmapilgul käisid weel mõned paugud. Ka Massilli lasti weel, et oma kallaletungijaid eemal hoida, kuigi ta ise ei näinud, kas ta trehwas wõi ei, sest selsamal filmapilgul tõmbas ta teise käega palkoni ukse lahti ja kargas wälja.

Niisuguse kiirusega, mis ainult kõige hirmsamas surmahädas wõimalik, ronis ta üle palkani wõre, et sealt õue peale jõuda. Polnud mõtetki nüüd enam wastupanemise peale, ainult põgenemises wõis weel pääsemist leida. Süüded, karjumised, komandosõnad ja sajatused kostsid temale järele.

Palkon ei olnud kõrge. Ühe hüppamisega oli ta õnnelikult all ja jooksis hobuse juurde. Ilma hobuseteta polnud põgenemise peale mõteldagi. Aga kui ta hobuse selgas hirmsa hooga läbi wärawa kihutab, siis ei julge nad temale ehk liiga ligidale tulla. Juba jookstes tõmbas ta noa wälja, et hobusel kõidikut fakkli lõigata. Siis selga ja maruhooll minema—see oli tema mõte. Ja ta istuski juba sadulas, kui korraga paremas õlas ägedat walu tundis. Ratsutid langesid tal käest. Nähtawaste oli üks aknast lastud kuulidest teda trehwanud. Aga weel ikka hoidis ta ennast sadulas, andis hobusele kannukseid ja kihutas õuewärawa poole. Äkitselt tundis ta üht teist kuuli oma pahemas puusas.

Seal teadis ta, et kõik möödas on. Nagu surmahirmus lendasid tema pilgud weel kord kiirelt ringi. Igaltpoolt nägi ta soldatisti oma poole tulewat, ees, taga, igalpool, kuhu ta waatas, paistisid mundrid. Ta ei suutnud ennast enam sadulas hoida. Meelemärkust kaotades libises ta pikkamisi hobuse seljast. Kohe rapsasid hulk käsa temast kinni. Ta kuulis weel waljust, wihaseid käratusi, et ta edasi astuks. Ta kisti wägise maast ülesse—siis kaotas ta täielikult meelemärguse. Ta ei kuulnud ega näinud enam, mis temaga sündis.

17.

Asjunta oli kõigepealt sellesse arwamisesse jäetud, et Felice tõeste kongist surnult leitud. Näitas, nagu ei suudaks õnnetu tütarlaps seda hoopigi, mis temal ühekorraga kõigil lootustel otfa peale tegi, üle elada. Seni oli ta ikka weel lootnud, et Felice surmaotsust pehmentataks, et ta siis kudagi moodi wangist pääseb, ja lõpuks siiski kõik weel hästi wõib minna. Nii nõrk kui see lootus ka oli, ja nii wähe kui ta ise teadis, kudas see küll täide läheks, hoidis ta siiski sellest kõwaste kinni, nagu uppaja õlekõrrest. See oli see ainuke asi, mis teda weel ülewal hoidis. Kui aga ka see wiimane tugi korraga kadus, sündis selle muudu alles weel nii plikaõhtu neiuga sügaw muudatus.

Waikfult ja iseeneses, filmad tardunult ja kuiwalt maha pöördud, osawõtmata kõige wastu, mis teda ümbritses, käis ta wäsinult ringi, ehmatas iga wäheha kui kahina puhul, ja oli näost kangeste kahwa-

tanud ja haiglane. Aeg-ajalt aga lõi endine palaw weri temas ikka weel loitama, iseäranis kui hertsog Ugot nägi, kes temaga nüüd sagedaste libedalt juttu püüdis teha. Küll ei olnud Asjunta filmist ühtki pisarat tulnud, aga tema filmawaade oli wahetewahel nii kohutawalt sügaw ja metsik, et noor ohwitser nõuks wõttis tema wastu hästi ettewaatlik olla.

Ühel päewal nägi isa, kudas tütar sarnase tuju puhul laua pealt noa wõttis ja meeleheitlise nõuga hertsogile selja tagant lähines. Õnnetust ärahoides kargas ta ruttu ligi ja kiskus tütre käest noa ära. Asjunta ei hakanud wastu, ja see etendus läts nii ruttu mööda, et hertsog midagi ei märkanud. Kui nad pärast Asjuntaga kahekesi olid, ütles isa niisuguse wälispidise rahu ja ükskõiksusega, mille taga itallased sagedaste kõige suuremat ägedust suudawad warjata: „Sa tahad nii siis iseennast ja meid kõik hufatufesse saata, Asjunta?“

„See on kõik ükskõik, isa. Tema süü läbi sai Felice surma, ja ta peab nüüd ise tagantjärele minema.“

„Õled sa hull. Ta on süüta sealjuures.“

„Ja kui ma ka hull olen. Mis sellest? Ma tean, et tema südametunnistus Felice õnnetusest puhast ei ole.“

„Kust tead sa seda?“

„Ma tunnen seda. Ma tean, see on nii. Tema toimetab Felice kõrwale, et —“

„Noh?“

„Küllalt. Felice on surnud, ja tema peab ka surema. Wiigu nad mind siis peale sinna, kuhu nad Felice wiisid. Mul on ükskõik.“

Gennaro waatas ta otfa. Raudne waljus paistis tema muudu nii mahedaft lapsenäost, paendumata kindlus. Oleks ta nutnud wõi oma walu muul wiisil awaldanud, mis lootust oleks andnud, et ta aegamisi juba troosti leiab ja rahulikumaks jääb, siis oleks ehk ka isa rahulikumalt asjade arenemist ootama wõinud jääda. Aga sihuke seisukord, nagu praegu, wõis üle õõ õnnetuse kaela tuua. Sellele tuli nii siis lõpp peale teha. Gennaro teadis muidugi prefekti käest, et Felice põgenemine õnnestanud ja ta ka õnnelikult Palermosse jõudnud on. Aga ta ei tohtinud sellest kudagi hingata. Sellepärast ei olnud ta ka Asjuntale sellest midagi lausunud, kartes, et tütar ehk kudagi wälja lobiseda wõib. Nüüd aga oli lugu teine. Ta pidi saladust awaldama, tahes wõi tahtmata.

„Sa teed meid kõik õnnetuks, Asjunta,“ ütles isa tale taja. „Ja mis siis saab, kui — kui Felice tagasi tuleb?“

Ägedalt pööras tütar näo tema poole.

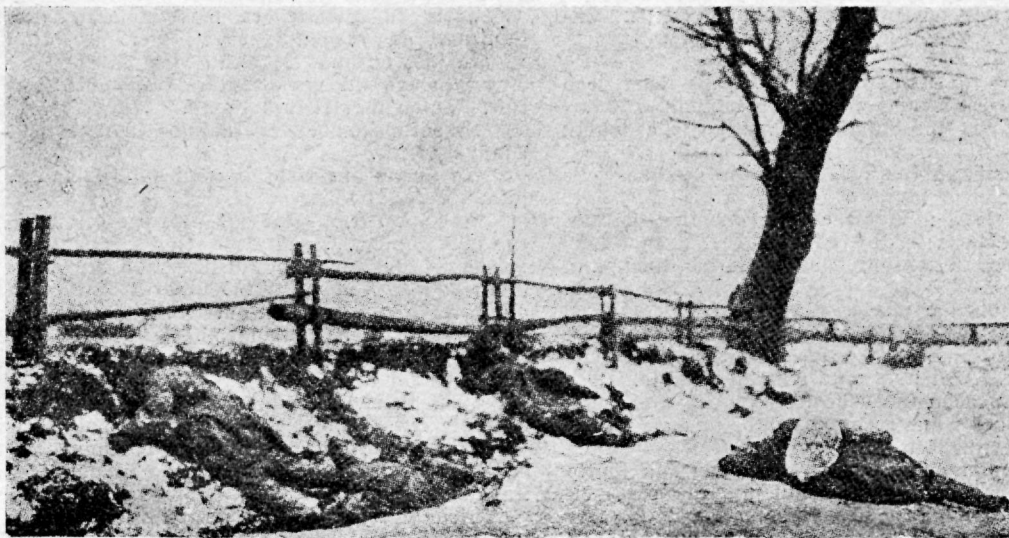
„Tagasi tuleb?“ kordas ta masinlikult.

„Waik! Surnuid ei otsita enam,“ jalkas ta nüüd weel tasemine edasi, „ma ütlen sulle, mis ma ütelda ei tohi. Soia oma keel, et Felice elaks.“

„Mis tahad sa sellega ütelda, et Felice elaks. Mis see tähendab?“

„See tähendab, et sa waikima ja rahulikult ootama pead, mis sünnib.“

(Järgneb.)

Austria kaitjekraav. Korfałowi päewapilt.

„Lektor.”

Tuleproov.

Alu Andres oli Tiina Tiinaga juba ammugi üsna „hatalamas.“ Ega sellest nüüd wiga oleks olnud ühti, aga, näe, see wa' Andrus oli üks niisugune armukade ja uskumata meesterahwas, nagu neid patuise maatera peal wähe ette tuleb. Igal pool ja igal ajal täitis Andrus ikka üks ja seesama painajalik küsimine: „Kas ta mulle ka truu peats olema?“ See oli hommikul ülesse tõustes ta esimene ja õhtul, magama minnes ta wiimane mõte. Ka õhjel unenägudeski ei jätanud see mõte teda maha.

Aga kas oleks tarwis olnud Tiina kohta üleüldse niisugust kahtlust awaldada? Säh julle nüüd küsimist! — truuimat naisterahwast ära otfi enam terwel maateral. Niisugune „nett“ ja kena plika, et lasse aga olla. Ei niisugune lähe ial teistega „õnnumama“; kui on ühele „ja“ sõna andnud, siis on ta sellele truu, nagu wõlaustuja oma wõlgnitule, ega jäta teda ialgi maha. Aga mine ja pane neid meesterahwaid uskuma. Jaurawad aga ikka oma moodi edasi. Kui truu üks naisterahwas peab siis dige olema? Sa jumaluke küll, tee neile meesterahwastele kõi ette ja taha ära, ja ikka weel ei näe rahul olla. Jõrjisedwad aga edasi: „kas ja ka truu oled?“

Nojah, heatene küll! Andrus waewles mõni aeg niisuguse painajaliku kahtluse käes, siis aga otjustas ta Tiina truudust proowi peale panna. Warsti tuli ta ka dige tõreda mõtte peale, mida ta kohe teoks tegi. Ta otjustas nimelt sõtta minna ja oma tulerahwa naist mõneks ajaks maa ilma kurjade kiusatuste kätte jätta, et siis selgusele jõuda, kas ta ka tõeste truu on. Ega niisugune katse halb ole, aga eks ta sünnita meesterahwale seda armukadeduse piina. See on üleüldse üks ijaaralik nähtus, et armukadedad inimesed ise armukadeduse tuld juuremaks katsumad õhutada. Puhuwad aga pealegi, ilma et selleks suuremat põhjustki oleks. Ime siis, et tuli neid wiimaks nagu silkusi ära lõrmetab. Kuid ega loodusnähtusi keegi wõi teijeks muuta.

Nii siis — Andrus astus ühel hommikul Tiina juurde sisse, tõsisemalt kui harilikult. Ta andis Tiinale kolm muju otfa ette ja lausus kurwal toonil:

„Kas tead sa, Tiina... ma pean — sõtta minema... päris sõjawäljale kohe...“

Tiina jahmatas.

„Oled sa arust ära wõi?... Sa ju ei kõnele nüüd enne-
malt sellest midagi...“

„Ei tea mis see kõneleminegi oleks aitanud. Mäe tuli
äht ja peab minema. Mis seal muud...“

Tiina wõttis Andrusse kaela ümbert kinni ja hakkas teda tormilistult ja tuumalt juublema.

„Oh sa minu inglitene küll!.. Wõi nüüd saadetakse
sind nende toledate satkslaste wastu?... Aga kas tead,
Andrus, kui sa... surma saad... (Tiina pühkis filmist pi-
saraid) siis... siis jään ma igaweste wanatüdrukuts...“

Andrusse liikmeid waldas lõbus soojusetunne.
Pagana truu tüdruk — mõtles ta salaja ja süda nae-
ris sees, nagu hull.

„Mis ma nüüd jurma saan wõi... Aga kas tead,
minu magus Tiinake, nagu sa tead, armastan ma sind üle
kõige maa peal. Ma ei annaks sind misti hinna eest ära!
Kui tuleks, näitusets, keegi ja patuks mulle 25 rubla ja ta-
haks sind omale, ma saadaks ta kus seda ja teist, ka 50
rubla eest ei annaks ma sind ära, ka 75 eest mitte. Waata,
nüüd jääb sa, kallid Tiina, minu sõbra Karla hoolets. Ta
on ju niisugune hea, tubli pois. Ma usun, tema hoolets
wõib sind küll jätta? Mis?... Kas?...“

Tiina ldi käega.

„Ah, ma ei taha kedagi, peale sinu, näha. Mis mees
see Karla siis on?“

„Mis mees? Minu arvates dige tubli pois. Kui sa
just ei taha, ega ma wägise...“

„Koh, kui sa nii tahad, ta wõib ju tulla. Aga ainult
sellepärast, et sina seda soovitud... Ah, Andrus... (Tiina
langes uueste Andrusse kaela...) Ma olen sulle igaweste,
igaweste truu...“

Peale seda wäikest etendust läks Andrus sõbra Karla
juurde.

Karla lamas parajaste woodis pikali, luges suurtraa-
matut ja tõmbas pikawarreaga piibust suitsu.

Andrusse tuleku üle näis tal pahameel olewat. Ta kort-
jutas kulmu ja küsis tujaselt:

„Koh?“

Andrus wõttis Karla kae pihku ja kõneles:

„Ära pahanda, et elstitan... Tulin, näe, ijaaraliku asja
pärast. Ma lähen nimelt nüüd sõtta...“

Karla hakkas laia suuga naerma.

„Tea kes sind sinna nii ootas!.. Kas tõste siis lähed
wõi? Annaks Jumal, saats sinust mõneks ajaks lahti.“

„Maera wõi tee mis tahad, aga tõsi on taga. Päris
sõtta ma küll just ei lähe, aga... Kas tead ma tahtsin ni-
melt oma Tiinakese juures üht wäikest „tuleproowi“ toime
panna...“

„Koh?“

„No jah, waata, ma lähen nüüd sõtta, see tähendab,

ma kolm mõnede ajaks teise uulitsale elama ja ütlen Tiinale, et sõtta läsin..."

"Koh?"

"Dota itka, mis sa „nohistad.“ Sina, kallid sõber, pead nüüd Tiina mõnede ajaks oma hoole alla võtma, pead katsuma, ütleme, teha ära meelitada... Ega sul selle vastu midagi ole?"

Karla tõmbas piibust tubli sõdmu suitsu, puhus selle rõngana õhku, sülitas ja lausus:

"Ei mina küll viitsi niisuguse asjaga jändama hakata. Ega t. d. a. paganat, jaks keegi ära meelitada. Olen sihute-se kraami hoopis ära unustanud, pole naistega tüki ajal tegemist teinud."

Andrus ei jätnud aga järele.

"Kas sa ei võdi siis oma sõbrale niigi palju head teha. Ma tean ju küll, et Tiinat ära ei saa meelitada, kuid mis see siis sulle itka teeb, kui sa natuke temaga mängid. Minule teeksid sa aga sellega suure heateo ära, sest mul kaots siis igasugune kahtlus Tiina truuduse kohta, ja meie võitluse temaga eluaja õnnelikud olla..."

Karla puistles veel mõne aja vastu, lubas aga lõpetas mõne korra Tiina poole külalisetsi minna ja, kui see võimalik, siis katjuda ka tema peale mõju avaldada.

Andrus tänas Karlat südamest ja tõttas siis Tiinaga jumalaga jätma.

Lahtumine oli nõnda kurblik ja südantlõhestav, et selle parem kirjeldamata jätan. Tähenndan ainult nõnda palju, et Tiina muu seas ka kaots korra minestusesse langes, mis aga kohe ilma paha tagajärjeta mööda läks.

Kädala pärast sai Tiina Andrusel käest kirja, milles ta teatab, et õnnelikult lahingulinile on jõudnud ja järgmisel päeval lahingusse peab minema.

"Kui sa mulle kirjutad, Tiinatene," oli muu seas öeldud: "siis teata, kas Karla on sinu pool läinud. Ma saadan ka temale kirja. Suudlen sind. Andrus."

Dma adressina andis ta Tiinale ühe tuntud polgu nime üles.

Karlale kirjutab Andrus:

"Koh, kui kaugel asi on? Ei edene? No muidugi. Aga waata, ma õpetan sulle Tiina nõrgemad küljed kätte: kõigepealt osta tale üks nael šokoladi kompreffa, maksavad 80 kopikat. Ära kulu peale waata, küll ma tajun sulle ära. Anna need Tiina kätte ja lödista teda natuke lõua alt. Ta armastab seda väga. Siis löö tale õrnalt pale peale ja katju muju võtta. Pane tähele, kas ta selle juures ka punastab ja naeratab. Kui see ei aita, siis õpetan sulle teisi teesi kätte. Kirjuta kohe vastu. Terwit ja jõudu — Andrus."

Mõne päeva pärast sai Andrus Karlalt kirja, milles teatab, et Tiina päris jätuküll olevat ja Karlale isegi korra vastu kõrvu löönud. Karla pahandas väga, et Andrus temalt niisugust jõupingutust nõuab ja ei lubanud Tiina poole enam julgagi tõsta.

Andrus kirjutab kohe vastu ja manitseb Karlat asja edasi ajada.

"Ära itka kohe meelt heida... Ma õpetan sulle veel ühe trempli kätte, ehk aitab. Sa kingi tale (muidugi minu kulus) siidi sukapaelad. Tale meeldivad kõige enam roosad. Siis palu luba neid tal ise sukade peale siduda. Sidumise ajal katju punastada ja anna jala peale ätiste tormilikult juud. Siis lükka metsiku käelikutusega oma juukseid jalku, heida Tiina peale poolhullumeelne pilk ja üttele tale: "Ma armastan sind väga... wä—äga..." Kui ka see ei aita, siis õpetan ma sulle veel muud konksu kätte. Ela hästi, sõber, ära muretse, küll ma tajun kõik ära."

Andrus jäi nüüd põnevusega ootama, mis sünnib.

Kuid warsti tuli Karlalt kiri, kus ta Andrusi kõige oma Tiinaga Lori põrgusse lupatab: Tiina olevat talle koguni terve ämbri täie külma wett kaela kallanud ja teda paaril korral koguni „sunnikats“ nimetanud.

Andrusel healmeelel polnud otja ega äärt.

"Võdi ka see ei aidanud! Waat, kus itka tüdruk waft!"

Andrus saatis uue kirja, kus ta Karlalt veel mõnede Tiina nõrgemate külgedega tutvustas ja ütles kirja lõpus:

"Ütle ka Tiinale, et ma fakslaste kätte wangi olen langenud, ja et mind warsti Berlinis otja tõmmatakse. Waata siis, mis näo ta teeb? Ehk läheb siis leplikumaks. Ära kulu ega tüki peale waata, küll ma tajun kõik rikkalikult. Tulen warsti koju tagasi."

Jmelikul kombel ei saanud Andrus selle kirja peale enam wastust.

Ta saatis uue kirja ja nõudis kohe teatust. Kuid asjata.

Andrusel ärewus kaswas suuremaks. Tule Jumal appi, ega siis ometi... Andrus tahtis juba woormehe peale istuda ja koju kihutada, kui posteljon parajaste tale kirja pihku pistis. Andrus kiskus ümbriku ägedalt puruks. Kiri oli Karla käest. Andrusel meeleolu jäi esiotja nagu rahulikumaks ning ta hakkas lugema. Luges ja luges, ehk kiri küll kuigi pikk polnud. Andrus ei tahtnud oma silmi uskuda. Karla kirjutab:

"Tuleproov on hiilgawalt korra läinud. Ütäh heade õpetuste eest. Kulube tagasimattumist pole tarwis.

Tiina tellib, et ja tale wahel pikemaid lahingu kirjelbust saadaksid, teha huwitab sõda üliwäga. Terwisid — Karla."

Kirja juures oli kaart järgmise siisuga:

Tiina Tigu
Karla Käbi
abieliis.

Mis Andrus seda lugeedes kõik tundis ja läbielas, selle kirjelduse jätan suuremate hingetablaste hoolets. Kuid ta Andrus pidi lõppude lõpuks tunnistama, et "tuleproov" hiilgawalt korra oli läinud. Ja nii lähewad nad itka hiilgawalt korra. Seal pole kahtlust.

D. S. G.

Rafakate tarkus.

Lugu sündis S. juures. 20 meheline rafakate falk oli niisama palju fakslasti wangi võtnud. Samal ajal oli aga tarwis selfimeestele appi minna, kuid wangisi üksi jätta näis kahtlane olewat. Seft fakslasti, paganaid, ei wõi põrmugi uskuda.

See nõu oli kallis.

Korraga leidis üks rafak mõnusa nõu, mis ajawitmata teoks tehti. Rafakad wõtsid kätte ja löiksid fakslaste piiksinõõbid wiimaseini eest ära. Ja fakslaste seifuford oli korraga päris täbar — mine nüüd kuhugile wõi tee midagi, mõlemi käega hoiu piiksa kinni.

Rafakad löid fakslastel igal pool taganema ja tulid siis wangide juurde tagasi, kes väga sõnakuulelikult paigal seifid.

Dhwitser waatas imestades hapude nägudega fakslasti, kes nii hoolega piiksa kinni hoidsid, nagu oleks seal kõige kallim warandus warjul olnud — ja päris kümnitu käest seletust.

"Waat, teie kõrgeausus," teatas kümnit habelikult: "meil ei olnud sünnis fakslasti muidu maha jätta, kui otstime neile ametit, et nad mujale ei jookseks!"

Dhwitser naeris mis wõis.

Sõjamehe jutu järele —ot—

Saksa kindlus Jerusalemas.

Kui keiser Willem omal ajal Palestinas käis, siis püüdis Türgi ametiwõimud seal teatavaste tema vastu igatepidi aupakkunud olla ja kinkisid temale muu seas tüki maad Gethemani aia äärest. Selle maa peale olid fakslastel juba ammu pikku heitnud, sest et see kõrge koht oli ja üle Jerusalema ja tema ümbruse walitses. Kümne aasta eest ehitati sinna nüüd jumalakoda ja mõned muud hooned ujurändajate ja munkade jaoks. Ja siis tehti terwele sellele maakohale kõrge müür ümber. Paari aasta eest tegid fakslastel müürile lastmiseaugud sisse, nii et see "fakslaste mägi" nüüd täieliku kindlusena esineb, kuhu ka juba suurtükid paigale on muretsetud.

Eht Saksa ettewaatlikkus . .

Eduard Wilde

50-aastase sünnipäeva puhul 21. veebruaril 1915.

Meil on palju sibilesti
 imelikka inimest,
 keda keegi meil ei tunne,
 aga keda loomusunne
 ajab laimata kõike maha,
 mis me kirjawäljal näha.
 Ise nad on lausa nullid,
 aga nagu raiakullid
 keeravad nad kõrgel õhus —
 nälganäpits tühjas kõhus!
 Ilmub meie kirjawäljal
 mõni tera, kobe väljal
 kallale läeb kullikari —
 tera peale waob wari.
 Ja siis ilmub imelugu:
 tindimäärivate sugu
 leiab teras ainult lesta,
 kisub, kattub ainult lesta —
 tera kaob ei tea kuhu —
 (ainult targemate suhu).
 Asi seisab waatewahes . . .
 Deldagu mis iial tahes,
 „Meie Mats“ see titleb aga:
 Kes on harjund haganaga,
 tera sellele ei maitse,
 teratest see ka ei kaitse!

Mats meil tunneb asja tuuma
 ja siis otsuse teeb tuuma:
 Wilde kallalgi on hammast
 nürinud ju mitu lammas,
 mitu tindisõjast nulli,
 mitu raswast raiakulli,
 aga Wildes on weel tuuma,
 Wildes on weel elutuuma;
 kirjanikuna ta üle
 lööb kõik, keda emasüle
 iial Cestis ilmal' kannud,
 Cesti kirjanikuks pannud!
 Olgu Lind wõi olgu Lännik,
 Olgu Märt wõi olgu Männik —
 Wildest jääwad nemad taha
 werstakaugusele maha! . . .
 Tähtja mehe tähtsal tunnil
 Matski südamlikul sunnil
 hüüab üle Cesti raja:
 Kes ja eland üle aja,
 mis nii raste, et Sa halliks
 läinud, aga meile kalliks
 oled jäänud ikka Sina —
 Sulle õnne soowin mina!
 Ela õnnelikuna —
 Cesti Sind ei unusta!

Dhata Ott.

Sakslaste rinna- ja näokilp, kaitseks
 püssikuulide eest.

Läbi maapealse põrgu.

IX.

Jüri mõtteterawus. „Semlat“. Rudas Georg
 von Salto-Mortale omales esimese raudristi sai.

(Harilise postiga Konstantinopoli kaudu.)

„Päästke, mis päästa wõib!“ kõlas uueste läbi mürina
 ja ragina.

Meie seifime juba Jüriaga endi zeppelin juures ja waat-
 lesime teda, kas tal ka kõik küljekondid ja selgroo pärast
 hirmuist möllu terwed on.

„Pole tähtjal häda midagi!“ otustas Jüri, kui ta wii-
 mase kruwi oma käega läbi oli katsunud.

Minu tuju tõusis 51½ kraadi wõrra — edasijaamise
 wõimalus oli kindel!

„Siis edasi!“ hüüdsin ma rõõmsaste Jürile ja hakkasin
 ise zeppelinist isteforwi ronima.

„Stop! . . . Ei, pidage weidi!“ ütles aga korraka Jüri
 ja näitas nägusa wäitse augutese peale, mis zeppelinist figari
 külje sees waewalt-waewalt näha oli. „Siit on üks tinauba
 oma terawa ninaga wist läbi tunginud, ja see wõib meile
 kardetawaks saada.“

Minu tuju kippus langema.

„Mis kurat nüüd peale hakata?“ hüüdsin mina
 kohkunult.

„Midagi. Mõni asi nüüd? . . .“ wastas Jüri niisuguse
 kilma rahuga, mis mind otse inestama ajas, ja pistis käe
 pikkamesti taskusse.

Teisel filmapilgul tuli Jüri taskust juba rummipudel
 nähtawale.

„Teeme tee-reispassi ja peame nõu.“ ütles Jüri kawalat
 nagu tehes. „Aga mööda asjad käiwad . . .“

„Mis wõllanajla te' teete, herra von Salto-Mortale?“
 hüüdsin mina päris wihafeks saades. „Terwe Sakkamaa on
 üle pea ja kaela punumas ja teie hakate siin niisuguse
 näoga tipsutama, nagu oleksite Tallinna Kadriorus põõsa
 taga! . . .“

„Ei raatfi kallist kraami jumalamuidu maha wifata
 — laf' nad kuramused jooksewad peale, meil aega küll! . . .“
 seletab Jüri.

„Pange tasku!“ karjusin mina ägedalt.

„Ei maksa — läigib maha . . . mul korki tarwis,“ nal-
 jatab Jüri wastu ja wajutab ise pudelist mehise lonksu.
 Waatab siis pudelit wastu walget, möödad wedelikku kõrgust
 pudelis põidlagaga ja ulatab siis pudeli sõbralikult minu kätte:
 „Säh, suruge teie kah — näh, siit Saksa keelest saadid! . . .
 Minule jääb ükfinda liitaks.“

Ma pidin esiteks pudeli Jüri käest maha lööma, kuid
 teisel filmapilgul tuli mul meelde, et niisugune teguwiis
 wäga inimest wõib pahandada, nagu kord mindki, kui naine
 mul, just minu enese sünnipäewa õhtul, konjakipudeli käest
 puruks lõi. Sellepärast rahustasin ma ennast ja wõtsin,
 kuigi — noh, ainult wiisakuse pärast — pudeli Jüri
 käest wastu.

„Suruge aga tubliste — soojem sõtta on,“ õpetab Jüri
 isaliku häälega. „Ega's me Tallinnas niisugust märjulest
 ikka saa . . . Ja õht on muudugi aukusti ja kuristikusti
 täis, — wiskab ja wõntsutab find mis hirmus . . .“

Et mitte aega wiita ja Jüri jonnist lahti saada, siis
 lasin minagi tubli lonksu.

Jüri pigistas weel teise ja — pudel oligi tühi.

„Soo — nõndamoodi! . . .“ ütles Jüri ja wiskas pudeli
 tubli jõuga heinatuhja otsa. „Nüüd siis parandame endi
 hobuse ära ja — uhtii! . . .“

Ma ootasin kannatlikult, millega see lugu lõpeb.

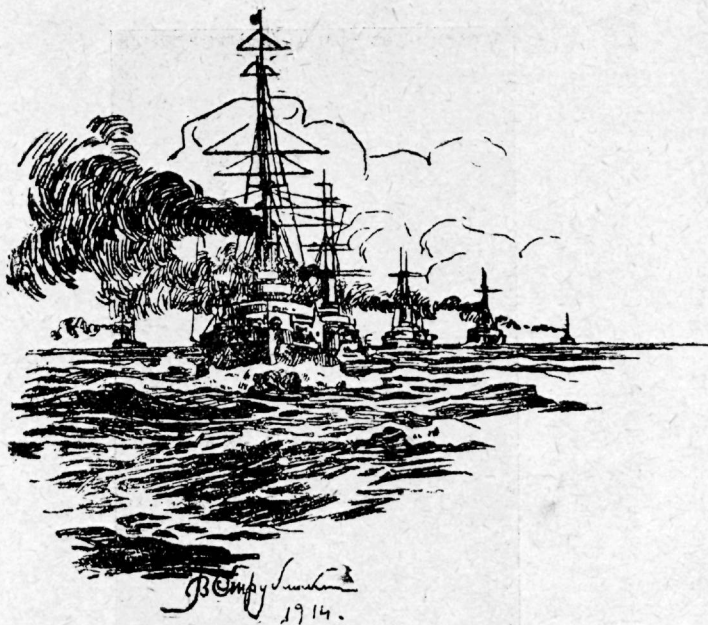
Jüri oli aga oma kohast pagana peenite plaan walmitis:
 ühe ainsa ofawa hüppega oli ta korni äärel ja mõni sekund
 hiljem oli tähtjaksjoodud pudeli kork zeppelinist augule ette
 keeratud! . . .

Wiga oli parandatud — õige lihtsalt ja hästi, ning sõit
 wõis algada.

Jüri oli jällegi näidanud, et kilim weri ja teraw mõistus
 hädaohhtlikudel filmapildudel kõige paremad asjad on.

„So, istuge nüüd peale, herr von Doehf,“ ütles Jüri
 naljatades ja pani propelleri käima.

Wõrin algas. Jüri päästis kõie juba waia küllest lahti
 ja meie hakkasime pikkamisi õhku tõusma . . .

Sõjalaewastif.

Sel filmapilgul kostab aga meie seljatagast hädaldaw saksa keelne kisa:

„Sei! . . . Hei! . . . Warten sie, warten sie! . . .“

Meie keerasime Jüriaga ühe korraga pead ringi ja waatasime tagasi.

Bats Saksa leitnant wehkis, nägu hiline ja sopane, meie poole jooksta ja karjus ise nii kõwaste kui wähe aga jõudis.

„Mis pagan see jälle lahti on?“ pahandasin mina.

„Müdagi! . . . Nägi wiist, kuramus, pöõsa tagast, et meil tilgake oli — punub nüüd järelle, et ta hambaaufu saada,“ arwab Jüri.

Jüri pani propelleri seisma.

Saksa leitnant tuletas oma mühakusega ja ähkimisega elawalt Wiljandi „susla“ wedurit meelde, kui see, oma pistillukeste ratastega sibades, mäest ülesse kribib.

„Deh! . . . Puh! . . . puh! — — — Deh, puh! . . . puh! . . .“ ähkis leitnant kiwriga wehkides: „Dodate — — Kameraaden, oodake! . . .“

„Waat' nüüd sul kuradil jalad all!“ hirwitas Jüri heameeleliselt ja pillaw muige heitis üle ta näo. „Noh, kumm, kumm siis rutemine, herr, Leutenant! Weil, wa' wreint, oega endilgi wähe.“

Leitnant jõudis wiimaks õnnelikult meie juurde, ilma... et ta lõhki oleks läinud.

Mina imestasin ja küsisin, mis põhjus saksa niisugusele hädaohhtlikule jooksole on kihutanud?

Leitnant näitas kiwriga Wene wäerinna poole ja pahatas:

„Kasakad! . . . Wõtke mind, sõbrad, kaasa! . . . Puh — puh — puh . . .“

„Gut,“ ütles Jüri. „Aga kas te', herra leitnant, õhusõitu wälja kannatate ka?“

„Was? . . .“ küsis leitnant weidi imestanult, sest Jüri kõneles puhast Cesti keelt.

„Kas leitnandi-herra õhusõitu wälja kannatab ka?“ hirwitas Jüri uueste, iga silpi selgeste wälja toonitades.

„Was? . . .“ Ah, õhusõitu kannatama? . . . Kannatama kull!“ wastab korraga leitnant naeratades — — Cesti keeli.

Meie ei suutnud Jüriaga oma filmi ega kõrwu uskuda: test Sakamaa südamet kõneleb Saksa leitnant Cesti keeli! . . .

Olgu pealegi, et ta sõnu wäänab ja piinab, aga — ta ometi kõneleb! . . . Egas ju Baltimaa „kadakatki“ paremine

oma emakeelt, j. o. Cesti keelt, ei kõnele? — Wäänawad niisamuti! . . .

See juba meeldis meile.

„Noh, neemensti plats . . . istuge, herra, peale,“ käsutas Jüri. „Waja minna, kui kasakad tulewad, — ega's need mehed juba teiesugusele nuumatud isanele sulga selga jätta, kui nad aga te' kätte saawad! . . .“

„Uuuh! . . .“ tegi Saksa leitnant, käsa laiali ajades. „Schrecklich! . . . Nemad nagaita ollema — naht lohki! . . .“

Jüri nokutas peaga:

„Ja, ja, nagaita on tubli tütt — roostama, et lust näha.“

Sakslane ei saanud muidugi kõigist sõnabest aru ja hakkas hoolega oma raswast teha zeppelinile peale „winnama,“ kuna Jüri propelleri uueste wurisema pani.

Zeppelin hakkas tõusma.

„Danke schön!“ hüüdis leitnant tänulikult, kui ta juba enese meie seljataha oli ajetanud.

„Soidte aga kõwaste kinni ja ärge alla wahtige!“ õpetas Jüri.

„Gut,“ kostis sakslane: „Kõwaste hoidma . . .“

Jüri pani zeppelinile täie aurude peale, ja teifel filmapilgul wiibisime meie juba mitu wersta kõrgel taewa ja maa wahel, kus tinaraha meile enam sugugi kardetaw polnud.

Minu tuju tõusis.

Jüri meeleolu näis kah suurepäraline olewat, kuna sakslane meie seljataha weel nüüdi ühtesoodu kiru tasurättituga oma lihawalt näolt higi pühkis ja wahete-wahel sügawaste hinge tõmmates ohkas . . .

„Küll sa, raswakakk, siin warsti ära angud,“ naeris Jüri endamiisi habemesse.

„Wahest ehk pakute talle kosutufeks natuke konjakit wõi rummi,“ andsin mina Jüriale tasahiljusesti nõu.

„Ei tea kas maksab — omalgi wähe,“ jorises Jüri estekest wastu. Siis aga läks tal süda korraga heldeks. „Wõtke mu pahemast taskust pudel wälja,“ ütles ta minule: „tehte lahti ja pakluge. Saksa poisid andsid meile kah, ega's te magi juu seinapragu ole! Wabest muretseb, kui me ta naha ära päästame, meile wue laadungit peale.“

Ma täitsin Jüri soowi.

Leitnandi rõõm oli piirita, kui ta minu käest pudeli wastu wõttis ja suu peale upitas. Tänuõnad ei tahtnud lõppeda.

Leitnant pigitas õige tubli sõõmu.

Jüri filmad läksid aina westifeks, kui ta sakslase poole waatas. Kuid sakslane pidas mõõtu — „kastis“ paar korda suud ja andis siis pudeli tänades minu kätte tagasi.

Mina tegin — et mitte korda kinni pidada — sakslase meeleheaks kah korraks „juu sets“ ja ulatasin siis pudeli Jüri kätte.

Jüri waatas pudelit korraks wastu walget ja tähendas siis õige kihwitifelt:

„Murab aga sedalaadi wedelik siin kõrguses õige ruttu wälja! . . .“

„Gut, sehr gut!“ tõendas sakslane kiitwalt pead nikutades. Nähtawaste ei saanud ta Jüri sõnabest aru.

Teist „ringi“ pudel enam teha ei saanudki, sest et ta Jüri käest edasi juba üle korwi ääre maakera poole hakkas rändama . . . Kõrgi pani aga Jüri hoolega tasku.

Esimene tutwus oli tehtud.

Sakslane meie selja taga läks õige jutulaks ja lõbusaks. Minu tuju tõusis kah paarikümne kraadi wõrra. Jüri juhtis zeppelinile nagu lõwi.

Zeppelin liugles mõnusal lennul edasi. Mõt kostis tume müdin, aga see meie närwide peale mingit paha mõju ei awaldanud. Sellepärast tekkis meie wahel mõnus jutuaamine.

„Olete teie Baltimaalt, mu herrad?“ küsis leitnant minu käest.

„Meie oleme eestlased,“ wastasin mina. „Mina Cesti ajakirjanik — Friedrich von Doehf, praegu sõja-kirjasaatjana Saksa wäerinna, minu naaber aga minu masinajuht — herra Georg von Salto-Mortale . . .“

„Mehaniik ja motorijuht. . .“ lisas Jüri oma poolt juurde.

"Na," imestas sakslane. "So. Voi teie ollema die Eften . . . noh, mina das Volk tundma, mina seal kimme aastat ellama — üks direktor Sikupilli gesellschaftis ollema. Minu nimi ollema von Witzleben . . . leutenant Witzleben — kennen sie? . . ."

"Rahjuts pole kuulnud. Aga siiski — rõõmustab väga tuttavaks saada!" tähendasin mina ja ulatasin poolwiltu keerates leitnandile kätt, mida see sõbralikult surus.

Jüri nokutas uue tutvuse terwituseks ainult peaga, kuna ta käed mõlemad zeppeleini tüüri kallal ametis olid.

"Bagana nali," ütles ta tüüri-ratast keerates, "waat kus mehed weel tokku ei saa! . . . Päris "semلاك" kohe — ühe küla poissid wiimati: Kui kaugel, säh, Sikupilli siis Tallinnast õige on! . . ."

Ka leitnandi waimustus polnud wähem.

"Ein ganzer Kerl!" hüüdis ta, Jüri-le oma lihawa kämliga õla peale patfutades. "Mina siin kaiser Wilhelm'i staabis suur mees ollema ja teile üks rist lastma andma."

"Gut!" ütles Jüri ja tegi zeppelekniga niisuguse suurepäralise keeraku, mis kõige peenemale õhusõitjale ainult au wõts teha.

Meie olime juba üle poolteist tundi õhus wiibinud.

Leitnant von Witzleben hakkas juba külma üle kaebama ja awaldas kartust, et ta rastele haigeks wõib jääda.

Jüri oli nüüd aina helbus ise. Ta tõmbas taskust pudeli rummi wälja ja ulatas leitnandi kätte õeldes:

"Pigista, semلاك! . . . Küll me Sakjamaalt seda kraami weel leime — ega's ennast furnuks wõi külmetada . . ."

Leitnant tegi parajad "tropid" ära ja palus siis alla lasta, sest muidu oli karta, et meie kogemata üle Prantsuse piiri lendame.

Jüri oli sellega muidugi nõus. Mina ei protesterinud ka mitte. Ja nõnda lasti meid alla — justament Saksa pea-staabi telgi üste ette . . .

Leitnant tänas mind südamest oma elupäästmise eest ja efitles meid kui tangelasti terwele staabile.

Jüri sai kohe omale suure raudrasti rinda ja teel ära-tarwitatud märjutese kahewõrra tagasi.

Minul tõutati aga tulewikus Baltimaalt terwe riiklik-mõisa kinkida . . .

Breedit Lõht.

Bruno Garibaldi surm.

"Corriere della Sera" kirjeldab ilmatuulsa Garibaldi pojapoja Bruno kangelas-surma, Prantsusemaa eest wõideldes: Ühtelt ajas ennast kõrge kaswuga Garibaldi sirgu ja hüüdis:

"Edasi, seltsimehed! Edasi, Italia pojad, Prantsusemaa eest!"

Konstant ja Bruno Garibaldi, kes mõlemad kolmandas tagawara bataljonis teenisid, tormasid kõrwu edasi. Õnnelikult jõudsid nad üle lageda wälja ja lähinesid waenlase kaitsetraawidele, kust neile kuulirahet vastu paisati. Mitu soldatit langesid. Kõigest haawatud Bruno jäi seisatama, sibus käe ruttu kinni ja tormas edasi, soldatissi oma eestujuga kaasa kistudes.

Waenlase kuulipildujad awasid oma surmawa tule, mehed langesid nagu maha niidetult. Kaks kuuli tungisid Bruno Garibaldi pahemast küljest haawates läbi. Waewalt jalul seistes najatas ta puu najale ja ütles temale abiks tõttawale soldatile:

"Ma olen haawatud . . . Jäta mind!"

Kaks teist soldatit, kes teda tuleliinist wälja tahtsid tunda, said liihitse kaju:

"Edasi! . . . Edasi! . . ."

Tema juurde jooksnud wabatahtlikkudele suutis ta ainult jostada:

"Ma ei jõua enam. . . Ma olen haawatud. . . Suudolge minu eest isa, ema, minu wendaji . . ."

Saksa ohwitser on Wene halastaja õe sõjawäljalt haawatute awitamisel kätte saanud ja piitab temaga meha põgeneda. Kuid juhtumisi asjast kuulda saanud sakal tõmbab tema magusast eelarwest kriipu läbi ja wabastab neiuks.

Jäädawaks mälestuseks.

Sõjameeste päwapildid ja nimed peawad põlwe põlwe meile mälestuseks jääma. Sellepärast palume kõiki, kellede sugulased ja tuttawad praeguses sõjas haawata, surma wõi autähtest saanud eht wangi langenud, nende päwapilti meile saata. Pildid awaldame esiteks rahwa ajakirjas "Meie Matsis" ja suures ajaloo raamatus "Maailma sõda", mille esimene wihk pea ilmub. Piltidele palume tingimata selja peale kirjutada: nimi, liignimi, elukoht, kui haawatud, siis kus ja millal, kui wangi, kus ja millal, niisama ka pildi tagasi saatmise aadress, kui seda soowitakse; wõib ka selleksulise fedeli külge kleepida. Nimed palume selgeste kirjutada. Termete sõjameeste pildid wõtame ka wastu, aga awaldame ainult nii kui lehe ruum lubab, ajaloo raamatus aga leiawad kõik ruumi. Pilti wõetakse wastu:

"Seaduse" raamatukauplus
Harju ja Riiutli uul. nurgal 46/15.
Sisefäk Riiutli uul.

Meie Matsi järgmine (28.) sõjanummer ilmub 28. weebruari.

Kolera Salsa sõjaväes.

Juba sõja esimestest nädalatest peale tuleb Salsa sõjaväe seas kolerajuhtumisi ette, üksikult ja hulgataupa. Imelik sealjuures on see, et arstid ja professorid haigete väljahoidetests harilikka tööde tekitajaid — kolera batsillusi — ei leia, kuigi kõik muud tundemärgid, nagu kange hirm ja raste seedimise korutus, täielikult olemas on. Kõua on selle ebahariliku nähtuse üle pead murtud, kuni nüüd viimaks selgusele jõuti. Haiguse tekitajateks on nimelt Wene kasalad: niipea kui Salsa soldatid neid filmama juhtuvad, kohe sihute hirmus häda käes, mis tahes või tahtmata lepituse eht heinafao taha ajab.

Dr. J. Masing'i toimetusel on ilmunud:

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud haiguste ravitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünnitamine. Piltidega. Hind 1.50 kop.

Kodu-arst ja kodu-aptel

Haiguste äratundmine, ravitsemine ja arstirohud. Piltidega. Hind 1 rubla. Teaduse kirjastus Harju ja Riiikli uulitsa nurgal 46/15.

Rahwa tähtsamat

1915. aasta jaoks. Hind 3 l.

Kõige kasulikum ja tulusam maa ja linna rahwa kalender. Saada igast raamatukauplusest. Teaduse kirjastus Tallinnas Harju ja Riiikli uul. nurgal 46/15.

Enne ja nüüd.

Enne õeldi:

„Mõtlege ometi, õffel tungis meie korterisse keegi waras ja wiis kõik wäärtasjad kaasa!“

Nüüd õeldakse:

„Mõtlege ometi, õffel tungis meie korterisse keegi kroonprints ja wiis kõik wäärtasjad kaasa!“

Kasulikud inimesed.

„Weel üks wärste uudis ajalehes: faksilased panewad oma wanad linnawahid sanitarideks!“

„No jah, kes neil muidu jooitud soldatit koristab!“

Telegrammid oma kirjasaatjatele.

Neu- & Lni st. Politseiwolitšus keelas puuhoowidel ja ehitusemeistritel saepuru raistamise kõwaste ära. Kõigilt wõeti allkirjad.

Charlottenburgist. Saepuru raistamise pärast on kaht isikut karistatud. Esimest sellepärast, et tema naine põllega saepuru oma põrandale wiinud. Teist — puuhoowi omanikku — aga sellepärast, et tema hoomis liiga paksusi laudu lõigatawat. Politsei määrusel on lubatud ainult kuni 3/4-tollilist lõigata, et rohkem puru saaks.

Kirjasaatja märkus: Saepuru raistamise teeld tuleb leiwapuudusest. On nimelt leitud, et saepuru tulewa lõikuse uutse aset suudab täita. Männipurust jaawat tubli hapu leib, kuuse ja kase omast aga kõige-parem sepi.

Nowgorodi Eõsh.

Teaduse tähtsamat 1915. a. jaoks.

Jgapäewases elus tarwisminewate juhatusetega. Hind 15 kop. Tulusad juhatused: Mõned arstirohud ja nende tarwitamine. Naisterahwa kodu-aptel. Rana ei saa munedu. Wiljapuu aed. Põõsas-puud. Siigifene istutamine. Seente kaswatamine. Tulusad õpetused. Humalad. Ilmakuulutajad. Jäneste ja muude loomade eemalhooidmine aedades. Lamaste willa kaswamise edendamise. Liha mädanemise eest hoida. Mahalatt hobujeriistade ja rihmade jaoks. Kodu-õlu. Dunafid ja pirnifid alal hoida. Päemi valmistamine. Petti-piima mõju sigade söötmise juures. Piima proowimine. Puust asju pihastamise ja põlemise eest hoida. Saapawits ja määre. Seebi valmistamise kõige lihtsam wiis jne. jne.

Uued raamatud.

Esimese lahing.

Kirjeldus koledest meresõjast wenelaste ja jaapanlaste wahel. Hind 30 kop.

Male õperaamat.

Täielik õpe- ja käsiraamat malemängijatele. Kirjutatud J. Siiska. S. 1 r.

Saada igast raamatukauplusest.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

„Meie Matsi“ aastatellijad saawad hinnata kaasa:

Seinatalender 1915. Teaduse tähtsamat 1915. a. — 15 l. Tallinna linna plaan — 25 l. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungi awalduused — 60 l. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 l. Kodune loff — 1 r.

Raasanded, wäljaarwatud senti weel ilumata „Seitsme liiduriigi hümnused,“ jaadetakse tobe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Ruudewiisi tellijad saawad kaasanded ofataupa.

Järelehtud „Meie Matside“ eest hoiatame!

Дев. воен. цензурою. Bastutaw toimetaja Jakob Jaakon. Tegew toimetaja A. Kreisberg. Wäljaandja J. Muni. R. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

